

Bpost

"Hamro Patrika"

Norge-Nepal foreningen
Postboks 155
3001 Drammen

MEDLEMSKONTINGENT:

Enkeltmedlem kr 100,-
Familie kr 150,-
Organisasjon kr 300,-

Postgirokonto: 0802 420 2438

Bakke, Marit
Konglefare 23 a
1343 Eiksmarka

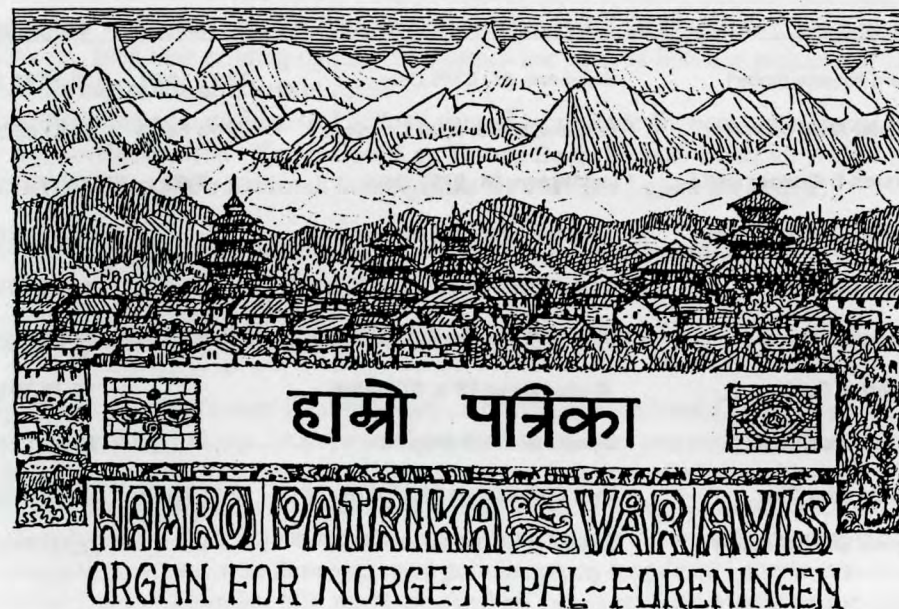
Program for møtet 30. oktober 1997:

Susan Høivik tilbrakte 1996/97 i Nepal og drev sosialantropologisk forskning i de gamle tibetanske kulturområder i Vestnepal: To steder i Dolpo-regionen (Tarakot og Dho Tarap) samt et sluttopphold i Muktinath-dalen (Jharkot og Gara gumpa).

I Dolpo underviste hun på barneskolene (og bodde i et telt på skoletaket inntil snøen kom og teltet kollapset); i Muktinath-dalen underviste hun vordende monker og tibet-medisin elever (i Jharkot), og underviste og bodde blant nonner på Gara gumpa, langt oppe i åsene. Lysbildene er fra dagliglivet blant hennes elever og av det mektige landskapet på nordsiden av selve Himalaya. Lysbildene er av tibetanske flyktninger.

Susan Høivik er ansatt på PRIO - institutt for fredsforskning.

**Velkommen i Norge-Nepal
Foreningen!!**

Nr. 3, oktober 1997

Velkommen til Årsmøte i Norge-Nepal foreningen
Torsdag 30. Oktober 1997, kl. 1900
i Lektorenes Hus i Wergelandsvn. 15

Program:

Godkjenning av årsberetning
Godkjenning av regnskap
Valg av formann og styremedlemmer
Eventuelt

Kaffe, te, kake, utlodning

Foredrag og lysbilder ved Susan Høivik: *"Dolpo og Muktinath-dalen: Livet i tibetansk Nepal?"*

NORGE-NEPAL FORENINGENS STYRE:

Navn:	Adresse:	Tlf. jobb	Tlf. privat
Marit Kleppa (leder)	Skøyenvn. 87, 0375 Oslo	22 31 36 91	22 52 10 31
Nikolai Arnø (kasserer)	Fossekalen 32, 3034 Drammen	32 24 64 13	32 81 86 39
Kirsten I. Greiner (red.)	Landingsvn. 84, 0767 Oslo	Faks og tlf: 22 14 11 01	
Ingela Flatin (sekretær)	Tangenven. 204, 1450 Nesoddtangen		66 91 29 08
David Durkan	Lars Muhles vei 10, 1300 Sandvika		67 56 56 34
Anuradha Gurung	Kristian Kølles vei 7, 1335 Snarøya	22561020	911 49347
Cathrine Reid	Bjerkebakken 78 b, 0756 Oslo		22 73 39 09
Shiva Km. Sitaula	Øyavn. 46, 1900 Fetsund		63 88 15 23
Harald Olav Skar	Øvre Smestad vei 16 c, 0378 Oslo	22 17 70 50	22 92 19 74
Slgrun Eide Ødegård	Schultz gt. 7, 0365 Oslo		22 56 78 86

PERSONER MED VERV UTENFOR STYRET:

Roy Friis (revisor)	Peiskrokv. 8, 1482 Nittedal	22 93 71 04	67 07 69 08
Yngve Gauslå (valgkomité)	Gamlelinja 31 b, 1254 Oslo		22 62 22 96
Thrond Berge Larsen (valgkomité)	Dannevigsv. 12, 0463 Oslo		22 71 98 73

Norge-Nepal foreningen ønsker alle sine medlemmer en fin Dashain og Tihar feiring!

Kjære medlemmer -

Vår kjære redaktør Kirsten Greiner er for tiden i Nepal og feirer Dasain. For å erstatte henne måtte tre personer steppe inn - det har ikke vært noen enkel jobb å følge i Kirstens fotspor - den drevne redaktør. Med liten erfaring og tid i redaksjonen har utgaven blitt noe mindre enn vanlig, men da med det håp at alle artiklene blir lest!

Vi vil gjerne friste deg som medlem til å stille til valg på kommende årsmøte - interesserte kan henvende seg til valgkomiteen - Yngve Gauslå og Thrond Berge Larsen. Ellers vil vi også minne de av våre medlemmer som ikke har betalt kontingenten for 1997 om å gjøre det snarest.

Anuradha Gurung, Øyvind Amundsgård og Ingela Flatin, vikarierende redaktører.

Referat fra medlemsmøtet 17. september, 1997.

Omkring 35 personer hadde møtt fram til å høre på informasjonsansvarlig i Amnesty Internationals avdeling i Norge, John Peder Egenæs, snakke om menneskerettighetsspørsmål i Tibet, Bhutan og Nepal. Det var en kort oppsummering hvor han påpekte at situasjonen i Nepal har blitt betraktelig bedre etter demokratiet ble innført i Nepal. De fleste overgrep i disse dager, i følge Amnesty, skjer i kjølevannet av Maoist bevegelsens "war of the people" mot konge og regjering; det har vært flere angrep på politikamre og fengsle og i etterkant av disse angrepene har mange mennesker blitt mistenkte for å stå i samband med Maoist partiet - slik går det til at flere mennesker blir arrestert og tiltalt på ofte feilaktig grunnlag.

Møtet ble avsluttet med lysbilder fra Bhutan - Tshewang Rigzin Wanchuk studerer naturforvaltning ved NLH og viste bilder av landskap og tradisjonelle bygninger i Bhutan.

Ganesh Man Singh passes away

Kathmandu, Sept. 18:
Senior Democratic leader and the commander of the democratic movement of 1990, Ganesh Man Singh passed away of cardiac arrest at his residence in Chaksibari around three o'clock this morning. He was 84.

THE FLAME GOES OUT

THE sudden demise of Mr. Ganesh Man Singh, a principal warrior of the people's revolution of 2007 B.S. and the supreme commander of the People's Movement of 1990, a big tragedy striking the nation. Ganesh Man Singh, the senior democratic leader in Nepalese history, was a man who struggled twice in his life for the establishment of democratic system in the country—in 2007 and forty years after in 2046. Born in 1915, A.D. in Kathmandu, Ganesh Man Singh, popularly known as the living martyr of the country, was fortunately saved from being executed in 1940 on pamphleteering charges along with his comrades, the four martyrs of the country, Sukra Raj, Dharma Bhakta, Dashrath Chand and Ganga Lal who, in fact, were the history makers of modern democratic Nepal. Though he was sentenced to life imprisonment and kept at Bhadracol jail on charges of participating in the political activities in 1940, the brave Singh escaped from the jail in 1944 and reached Calcutta. There he came into contact with late B. P. Koirala and joined Nepali Rastriya Congress and worked under the nom de plume Krishna Bahadur. While he was in Calcutta, he was influenced by the activities and works of Indian leaders Gandhi, Nehru and Bose and became a full time politician. When he returned to Kathmandu in 1949 with the objective of inciting the army against the Ranarchy and to arrange for the escape of King Tribhuvan out of Nepal, he was arrested at Thori jungle and was punished severely. It is said that he was beaten by 703 soldiers and 108 whips. The life history of Ganesh Man Singh if read deeply seems to inspire everyone who fights for justice..

Ganesh Man Singh who struggled hard throughout his life was an idealist and never compromised on his set of principles. He even refused to become the prime minister to head the interim government in 1990, instead he humbly recommended the name of Krishna Prasad Bhattarai for the post. After the dawn of democracy in 2007 B.S. he was appointed Minister for Industry and Commerce in the Rana-Congress coalition government and held other various ministerial posts. In the first general election of 1958, he was elected to the Parliament from Kathmandu constituency number one and became the Minister for Construction, Communications and Irrigation. After the political change of 1960, he was jailed for eight years. Later, he spent a self exiled life in India from 1968 to 1976. He actively participated in the National Referendum of 1980 for the restoration of multi party democracy in the country. After the death of B. P. Koirala in 1982, the responsibility of keeping the flames of democracy burning in Nepal fell solely on his shoulders and he provided the much needed leadership to the then banned Nepali Congress as the supremo.

The credit for the present democratic system that has entrenched itself in the country today solely goes to Ganesh Man's long and courageous struggle for over five decades. Unflinching adherence to the norms of democracy and liberty were the qualities that everyone respected him and was the commander of the People's Movement of 1990 launched against the erstwhile system. It goes to his credit as he played a major role in eliciting the full support of the leftists forces which helped to overthrow the partyless polity.

After restoration of the pluralistic polity, Ganesh Man often used to say that the Nepalese people should work hard to usher in economic revolution for the progress of the nation. Though, after the People's Movement of 1990, he was never actively involved in the political affairs of the country, his wise and prudent advice was sought by politicians of different parties.

He also received the United States Peace Run Prize 1990 and U Thant Award for his contribution to peace and for his leadership role.

Though he couldn't see the materialisation of an overall economic revolution in the country, the democracy that he helped usher in has given enough scope for optimism. A fitting tribute would be to work towards fulfilling the lofty dreams of the late Ganesh Man Singh. He was legend even during his life time and his deeds for the welfare of the people and the country will remain ever-etched in the memories of the people. His contributions can never be minimised and the work that he had initiated in strengthening democracy must always merit the deepest of regard. Though He is no more with us, his noble deeds and teaching will remain the beacon of hope. The country has lost a illustrious son, the loss of which can never be compensated for.

THE RISING NEPAL, KATHMANDU,
SEPTEMBER 19, 1997 FRIDAY

Nepalesisk parlamentsbesøk i Norge

I mai var en gruppe på seks kvinnelige parlamentsmedlemmer og to mannlige sekretærer på studietur i Norge. Norge-Nepal foreningens leder, Marit Kleppa, arrangerte en middag hjemme hos seg (gravlaks og eggerøre) for gruppen sammen med noen av styrets medlemmer. Kirsten Greiner, Olav Myrholt, Anuradha Gurung og Ingela Flatin var også involvert med gruppen: Sightseeing i Oslo (17. mai feiring) og Lillehammer (se artikkel) og et besøk til Norges Landbrukshøyskole (Senter for Internasjonale Miljø- og Utviklingsstudier - Noragric).

Parlamentariker- besøk fra Nepal

Anne Engebretsen Mæhle

Åtte politikere fra Nepal var i mai på Norgesbesøk. Institutt for Menneskerettigheter var vertskap for politikerne som representerte the Nepali Congress Party og the Communist Party of Nepal - United Marxists & Leninists. Dette er de største partiene i Nepal.

Delegasjonen som besto av seks kvinner og to menn, var invitert av bistandsminister Kari Nordheim-Larsen, etter hennes besøk i Nepal i november i fjor.

Målet med det 14 dager lange studieoppholdet i Norge, var å se på kvinner og barns stilling i samfunnet, og studere de sosial-demokratiske strukturene her i landet. De fikk stifte bekjentskap med norsk barne-, familie- og likestillingspolitikk, og dessuten innebar besøket en generell innføring i norsk statsforfatning.

Programmet var spekket med politikerbesøk, og delegasjonen hadde møter med likestillingsombudet, barneombudet, NO-

RAD, Kvinnegrupper, Norge-Nepal foreningen, Kirkens Nødhjelp m.fl.

Nepal er inne i en prosess for å gjennomføre en betydelig delegering av myndighet til lokalt nivå. For å få et inntrykk av hvordan lokaldemokratiet i Norge fungerer, og for å oppleve mer enn bare bykultur, var det lagt inn et opphold på Lillehammer. Her sto "Lillehammer Utvikling" med Olav Myrholt i spissen for delegasjonens program. Det var blant annet lagt inn besøk på Distriktshøyskolen og Maihaugen, i tillegg til møter med representanter fra kommunen, fylkeskommunen og Næringsdepartementet.

Helene Støversten som er prosjektkoordinator for dette besøket, sier at de nepalske politikerne var godt fornøyd med oppholdet, og at kontakten mellom parlamentarikergruppen og Norge vil opprettholdes også i fremtiden.

Besøket ble avrundet med feiringen av 17. mai på sløtsplassen.

Stående bakerst fra v.: 2 guider på Maihaugen, Lila Shrestha Subba, Sharada Pokharel, Anne-Lise Gjestvang (Lillehammer Utvikling) og Helene Støversten. Stående midterste rad fra v.: Olav Myrholt (Lillehammer Utvikling), Mina Pandey, Shilu Pyarc, Mulmi Karmacharya, Durga Kumari Bhattarai og Shanta Manavee. Sittende foran fra v.: Mohan Prasad Banjade og Shanta Kumar Tuladhar.

(Foto: Kristen Ingeborg Greiner, Norge-Nepal foreningen)

TIBETANEREN JUNI 1997

TORS DAG 15. MAI 1997

DAGNINGEN

Nepalske kvinner studerer Norge

En delegasjon med seks kvinnelige stortingspolitikere fra Nepal var i går på besøk hos fylkesmann Knut Korsæth, hvor de blant annet fikk lære om norsk familie- og sosialpolitikk.

Det er Norad og Norsk Institutt for menneskerettigheter som har invitert kvinnene til Norge for at de skal sette seg inn i norsk samfunns- liv og politikk. De seks utgjør halvparten av kvinnene i det nepalske Stortinget, som totalt har 265 medlemmer.

Delegasjonen har hittil blitt mot-

tatt av stortingspresidenten, besøkt departementene og blant annet snakket med Jan Egeland i UD.

I går kveld foredro Inger Karin Nerheim om etablering av kvinne- arbeidsplasser. Ordfører Audun Tron holdt middag for gjestene, og i dag står besøk på HiL for tur.

Stiftelsen Lillehammer Miljø er lokalt vertskap for følget, og Anne Lise Gjestvang forteller at de nepalske kvinnene er spesielt inter- essert i miljø og kvinnes plass i det norske samfunnet og politikken.

NEPAL

Konstitusjonelt monarki, etablert i 1769. Parlamentet har 265 repr., hvorav 205 velges direkte. Siste valg i nov. 1994; United Communist Party of Nepal (UCPN) fikk 88 repr., Nepali Congress Party (NCP) fikk 83. Etter lengre tids parlamentarisk ustabilitet ble det i mars 1997 dannet en koallitionsregjering (høyre-venstre) under ledelse av Lokendra Bahadur Chand fra høyrepartiet Rashtriya Prajatantra Party (RPP). Statsoverhode (siden januar 1972) er kong Birendra Bir Bikram Shah Dev (f. 1945).

Areal:	140 797 km ²
Folketall:	21 mill.
Hovedstad:	Kathmandu
BNP pr. innbygger:	USD 190
Lese-/skrivekyldighet:	27,5%
Folketillvekst:	2,5% pr. år
Folketthet pr. km ² :	134
Forventet levealder:	53,5 år
Barnedødelighet:	98 pr. 1000 fødte

Kilder: B.l.a. «Human Development Report 1996» og «The World Bank Atlas 1996»

NORSK UTVIKLINGSSAMARBEID MED NEPAL 1996 (tall i NOK mill.)

Samarbeid med næringsliv og faglige institusjoner
Følgende norske bedrifter og institusjoner har deltatt i utviklingssamarbeidet:
ABB, Kværner, Norges vassdrags- og energiverk og Statkraft.

Samarbeid med norske frivillige organisasjoner
Care Norge, Den norske Advokatforening, Funksjonshemmedes Bistandsstiftelse, FOR-UT, Framtiden i våre hender, Impact Forum Norway, Kirkens Nødhjelp, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Norsk Lærerlag, Norsk Misjonsråds Bistandsnemnd og Redd Barna.

Norges Import fra Nepal:	3,1 mill.
Norges eksport til Nepal:	16,4 mill.

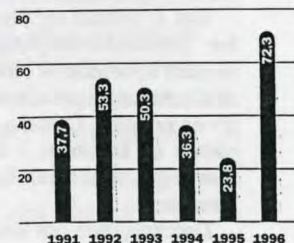
I Nepal kan ventetiden utenfor en helsestasjon bli lang, og her benytter tre nybakte mødre tiden med å la de yngste nyte medbrakt føde.

Fordeling av norsk bilateral bistand til Nepal 1996 (NOK mill.)

● Økonomisk virksomhet/ distriktsutvikling	6,0
● Infrastruktur	43,3
● Helse og sosiale tiltak	14,6
● Utdanning	1,7
○ Forvaltning/demokrati/ fred/menneskerettigheter	1,1
● Nødhjelp og humanitær bistand	2,2
○ Ikke sektorspesifisert	3,4

Norsk bilateral bistand til Nepal 1991-96 (NOK mill.)

Overordnede målsettinger

Etter stortingsbehandlingen av St. meld. nr. 19 (1995-96) er Nepal oppgradert til prioritert samarbeidsland. Under bistandsministerens besøk i landet i november 1996 ble en intensjonsavtale mellom Nepal og Norge underskrevet, og innsatsområdene i utviklingssamarbeidet ble trukket opp. Det vil fra norsk side bli lagt vekt på å bidra til en bærekraftig forvaltning av naturressursene, med særlig vekt på utnyttelse av landets store vannkraftpotensial, samt styrking av grunnleggende sosiale tjenester. Støtte til demokratiltak og innsats som kan bedre situasjonen mht. menneskerettigheter vil også bli gitt prioritet.

Generelle erfaringer

Det til nå beskjedne samarbeidet med nepalske myndigheter har vist at tett oppfølging er påkrevd. Landet har et svakt forvaltningsapparat og det er derfor nødvendig å ta hensyn til den institusjonelle kapasiteten ved oppbyggingen av en langsiktig bistandsporfølje. Generelt sett er det behov for å legge inn komponenter for institusjonsstyrking i de ulike samarbeidstiltakene.

NORAD har over en lengre periode støttet en rekke prosjekter i Nepal i regi av FN-organisasjoner og frivillige organisasjoner. Igangsatte prosjekter har i 1996 stort sett gått som planlagt med tilfredsstillende gjennomføring og måloppnåelse.

Hovedpunkter i utviklingssamarbeidet

● Sosial utvikling

Det er igangsatt et prosjekt for å vaksinere barn mot polio. Prosjektet foregår i samarbeid med Verdens helseorganisasjon (WHO). Målsettingen var å vaksinere alle barn under fem år mot polio, til sammen om lag 3,3 millioner barn. Rapporter bekrefter at kampanjer har vært svært vellykket, og aksjonen er et godt eksempel på at Nepal er i stand til å mobilisere alle lag av befolkningen for en felles innsats.

Videre ble det gitt støtte til et nasjonalt tuberkuloseprogram, i samarbeid med FNs barnefond (UNICEF). Norske midler var ørmerket innkjøp av tuberkulosemedisin for etablering av medisinske forråd i 70 av landets 75 distrikter. Tilbakemeldingen så langt er positiv.

I tillegg til det ovennevnte er det via norske frivillige organisasjoner gitt støtte til mindre prosjekter, bl.a. øyehelse/sykehus i regi av Kirkens Nødhjelp samt støtte gjennom Redd Barna til opplæring av jordmødre, leger og helsepersonell.

● Økonomisk utvikling

NORAD har i flere år gitt støtte til energisektoren i Nepal, og dette samarbeidet har også stått sentralt i 1996. Det ble satt i gang tiltak for å videreutvikle og forbedre vassdrags- og energilovgivningen samt styrke håndheving av loven.

Fra norsk side er det inngått avtale med International Center for Integrated Mountain Development (ICIMOD) om støtte til dokumentasjon, analyse og opplæring i tilknytning til små vannkraftverk. Et annet norskstøttet prosjekt gjelder utbygging av vannkraft som energikilde i asidesliggende fjellområder i Himalayaregionen.

I forbindelse med støtte til vannkraftverket Khimi Khola ble finansieringsplanen ferdigstilt og anleggsvirksomheten offisielt åpnet sommeren 1996. Arbeidet er kommet godt i gang, etter forsinkelser som følge av utsatt bygging av en anleggsvei.

● Demokratiutvikling og menneskerettigheter

Norge har siden 1994 gitt støtte til et rettshjelpsprogram for kvinner, Women's Legal Service Project. Prosjektet, som har bidratt til kunnskapsspredning om kvinners legale rettigheter, er nå avsluttet og erfaringene er positive. Tiltaket bekrefter at man også i Nepal kan oppnå gode resultater ved hjelp av beskjedne midler. NORAD har også i samarbeid med en internasjonal organisasjon, støttet utgivelse av en årbok om sosiale og menneskerettslige spørsmål. Siktemålet er å styrke situasjonen på demokrati- og menneskerettsområdet i Nepal gjennom dokumentasjon, analyse og bevisstgjøring omkring denne type spørsmål.

● Miljø og naturressursforvaltning

NORAD har i samarbeid med organisasjonene King Mahendra Trust og International Center for Integrated Mountain Development (ICIMOD) støttet tiltak innen miljø- og naturressursforvaltning.

Samarbeidet med førstnevnte organisasjon omfatter bl.a. tiltak for lokalbefolkningen rundt Barida nasjonalpark. Målsettingen er å lette presset på gjenværende skogsressurser rundt nasjonalparken ved å gi lokalbefolkningen opplæring om og assistanse til skogplanting og forvaltning av naturressursene. Samarbeidet har vært tidkrevende på grunn av administrative svakheter og behov for opprydding i forhold til avtalevilkår, men fremdriften og resultatene på lokalplan synes tilfredsstillende, og i tråd med ovennevnte målsettinger.

● Kvinner og likestilling

Mye av utviklingssamarbeidet mellom Norge og Nepal, bl.a. forannevnte rettshjelpsprogram, har hatt kvinner som spesi-
fikk målgruppe.

Generelt legges det fra norsk side vekt på hensyn til kvinner også i forbindelse med tiltak innen kraftsektoren. Dette bl.a. fordi økt tilgang på elektrisitet i husholdningene kan bidra til å bedre kvinners situasjon i hverdagen.

Resistent tuberkulose kan ramme hardt i Nepal. Kvinnen som her er avbildet i utkanten av hovedstaden Kathmandu nådde frem til en helsestasjon, men måtte resignert motta melding om at utsiktene til å bli helbredet ikke er alt for store...

Fri rettshjelp i Nepal – hverdagsjus for alle

Advokatforeningen i Norge har siden 1988 drevet et rettshjelpsprosjekt i Nepal i samarbeid med Nepal Bar Association (NBA). Prosjektet har vakt oppsikt i internasjonale kretser. Det er det første eksempel på et institusjonssamarbeid mellom praktiserende advokater, og har dannet modell for lignende prosjekt i andre land.

Målet er å gi befolkningen gratis rådgivning og undervisning i hverdagsjus både innenfor det private liv og i forhold til lokale og nasjonale organisasjoner. Advokatforeningen i Norge har også et samarbeid med Uganda Law Society som startet i 1992.

Prosjektet ønsker å tilby sine tjenester til landet som helhet, selv om dette er vanskelig i et land som Nepal. Hovedkontoret ligger i Katmandu der NBA har flyttet inn i et eget "Juristenes Hus" med støtte fra blant annet Norge. I landet for øvrig har prosjektet fem distriktskontorer, samt en rekke lokale kretskontorer som forsøker å nå ut til mer avsidesliggende steder. Kontorene tilbyr fri rettshjelp som i mange tilfeller også betyr hjelp til å løse konflikter eller hjelp til å føre en sak for retten. Den fattigste delen av befolkningen og kvinner blir prioritert. Årlig blir over 1000 saker behandlet og kvinner står for en stor del av henvendelsene.

Parallelt med juridisk rådgivning blir det holdt en rekke grasrotkurs i hverdagsjus som gir en innføring i juridiske spørsmål knyttet til blant annet arv, familie, barn og eiendom, samt til

menneskerettigheter og demokratiske spilleregler i sin alminnelighet. Kvinnes rettigheter knyttet til for eksempel til arv og eiendom er svak i Nepal som i mange andre utviklingsland. Dette spørsmålet blir tatt opp og det blir pekt på muligheter til å reparere på svakheten, for eksempel ved å opprette testamente som sikrer hustruen bedre rettigheter enn det loven gir dersom mannen skulle falle fra.

Kursene har gjennomgående hatt stor oppslutning. Overfylte lokaler er ikke sjelden. Til sammen har over 20.000 mennesker deltatt hvert år siden 1990, og halvparten har vært kvinner. I en del tilfeller er det avholdt egne kurs rettet mot kvinner og særlig for dem som ikke kan lese eller skrive.

Resultatene er gode. Den omfattende kursvirksomheten kombinert med fri rådgivning til den enkelte har styrket underprivilegerte gruppers kunnskap og forståelse for sine egne juridiske og demokratiske rettigheter og hvordan disse skal forsvares overfor myndighetene. Gjennom samarbeidet er NBA styrket som en fri og uavhengig advokatforening, samtidig som det sosiale

ansvar har fått en sterkere forankring i organisasjonen. Prosjektet har bidratt til å påskynde demokratiseringsprosessen som har pågått i Nepal siden omveltningene startet i 1990.

For tiden har parlamentet til behandling et lovforslag som skal sikre at fri rettshjelp blir tilgjengelig i Nepal på permanent basis. Advokatforeningens prosjekt har vært en viktig drivkraft for å få lovarbeidet i gang. Hovedproblemet de tre nærmeste årene er å sikre at rettshjelpstjenestene får lokale midler til fortsatt drift når NORAD og Advokatforeningen langsomt faser ut sitt engasjement. Selv om den finansielle bærekraften er usikker, har samarbeidet i løpet av ti år hatt klar effekt med beskjeden pengeinnsats. Hele virksomheten har kostet mindre enn en million norske kroner per år, og for de siste årenes del ned mot en halv million kroner per år, mye takket være frivillig innsats fra NBAs medlemmer.

"Innsyn" nr. 4, 1997

Vellykket opplæringsprosjekt i jus for kvinner i Nepal

Målsettingen med opplæringen var å øke kompetansen og kunnskapen om juridiske temaer blant nepalske kvinner, for å styrke kvinnes sosiale og økonomiske situasjon. Det skulle også etableres fri rettshjelp for å styrke demokratiske regler og lokal deltakelse. Prosjektet startet i 1994, og har mottatt 500.000 kroner i støtte fra NORAD.

I løpet av de tre årene som er gått har prosjektet oppnådd svært gode resultater.

- 2061 kvinner har fått to dagers opplæring i å lese juridiske dokumenter

- 358 kvinner har fått juridisk opplæring slik at de kan arbeide med juridiske spørsmål
- 365 kvinner har fått juridisk assistanse
- 337 saker er registrert i retten eller i offentlige førsteinstanser

En søknad om fortsatt støtte i en fase II er under vurdering.

"Innsyn"

SYNERGI PÅ VERDENS TAK

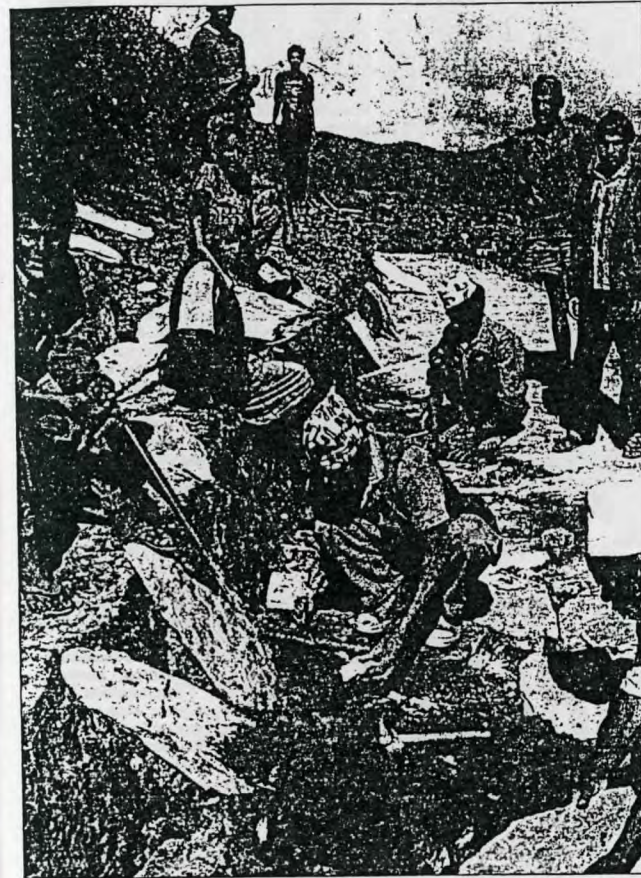

Foto: Utviklingsfondet/ Andrew Kroglund

Tittelen på fjorårets nettverkseminar i Nepal viser at man sikret høyt og trengte aktive og dynamiske aktører. Tre representanter fra forskjellige nivåer i de ti forskjellige asiatiske organisasjoner, var samlet i fem dager for å vurdere sine egne organisasjoner, lære av hverandre og få innspill til arbeide bedre.

Organisasjonene har møtt hverandre hvert år de siste 5 årene. Dette har resultert i at deltakerne har stor kjennskap til hverandres situasjon, det er aktiv del-

takelse og stor taleforhet blant representantene - en taleforhet som lett kan munne ut i bistands teoretisk retorikk. Dette seminaret hadde som mål om å demme opp for retorikken og komme videre. Ønske var å fokusere på hvordan man i praksis kan bli bedre til å nå felles mål, - å være effektiv i sitt fattigdomsorienterte utviklingsarbeid.

De fem dagene som seminaret var startet med at organisasjonene presenterte sterke og svake sider ved sitt

arbeid, både internt, overfor målgruppen og andre aktører. Resultatene ble diskutert i plenum og i gruppediskusjoner. Med analysen friskt i minne var det lagt opp to dagers feltbesøk til Annapurna Conservation Project (ACAP). Organisasjonen har høstet internasjonal anerkjennelse for sin evne til å integrere miljø og utvikling i Nepals ulendte terreng. Vel tilbake, med mye gangspærre, fortsatte dagene med å utvikle strategiske planer nedfelt i konkrete handlingsplaner for hver organisasjon. Dette er vanskelige spørsmål som både krever innsikt og kompetanse. En kompetanse som skal stimuleres gjennom videre debatt og prosjektoppfølgning. Som en av våre asiatiske venner uttrykte: "Det er viktig å ikke leke med fattigdommen. Disse dagene har gitt oss verdifull erfaring til å bli bedre gjennom å lære av hverandres ord og handlinger".

Hilde Sundt-Hansen
og Dyre Vaa Sætre

Det handler om

Utviklingsfondet var en av de første bistandsorganisasjonene som samlet sine samarbeidsorganisasjoner til diskusjon og gjensidig utvikling. Målet er å stryke Sør-Sør dialogen og forbedre resultatene til hver organisasjon. Dette gjøres gjennom utvekslingsprogrammer, opplæring, nyhetsbrev, formidling av kontakt og årlige regionale nettverkseminar. Nettverket har siden 1991 utviklet seg fra å være et asiatick nettverk til å omfatte alle samarbeidsorganisasjoner på tre kontinenter. I fjor ble det arrangert ett seminar i Nepal og ett i Nicaragua. I år skal det holdes seminar i India, Costa Rica og i Nicaragua med tittelen kredittordninger og institusjonell overlevelse.

U-NYTT 1/97

Bijesh (12) reddet ut av isolasjonen!

MED REDD BARNA TIL NEPAL

Tekst: Ellen Hofplass
Foto: Inge Lie

Han er et LEVENDE MIRAKEL!

– I dag er jeg stolt av Bijesh og tror han har mange muligheter, sier Sanu Shova Bajracharya om sin cerebral parese-rammede sønn.
– Det er skjedd et mirakel!

Tolv år gamle Bijesh var in-karnasjonen på Guds straffedom. Ingen brydde seg om den cerebral parese-rammede unggutten. Han ble gjemt bort for å skjule skammen. Nå er mamma Sanu Shova Bajracharya stolt over sønnen.

Vi er på vei til Bijesh en tidlig morgen. Porten til middelalder-byen Bhaktapur i Nepal fører oss inn i en verden der tiden tilsynelatende har stått stille. Men bak middelalderfasaden har folk i denne byen de ti siste årene vært vitne til et av vår tids mirakler. Idealistiske ildsjeler gjør under-verker med funksjonshemmede barn og bringer dem ut av fordommenes og overtroens mørke krokar.

Bijesh har ventet på oss. Han lyser opp i et stort smil da vi kommer.

– Han var i ussel forfatning da

Redd Barna er involvert i flere prosjekter i Nepal. Her fra Lamjung, hvor utviklingen har vært enorm de siste åtte årene.

Når han spiller sjakk, flytter Bijesh brikkene elegant med føttene.

«Bijesh spiser nasjonalretten «dal baht» med god appetitt – og på sin egen måte.

Men så begynte jeg å se små fremskritt. Nå tror jeg han kan gjøre hva som helst.

Bijesh spiller Game Boy med lynraske tastetrykk. Hans ferdigheter med dataspillet har fått enkelte til å se et mulig levebrot for ham i databransjen. Men foreløpig har Bijesh bare sett en datamaskin på indisk fjernsyn. Han går i en vanlig klasse. Det viste seg raskt at han hadde et meget kvikt hode. Etter annen klasse ble han flyttet direkte opp i fjerde.

– Jeg liker alle fag best, sier Bijesh skøyaktig. Han blar opp i boken med tærne og viser oss dagens lekse. Så finner han frem et sjakkbrett og spiller med seg selv. Han manøvrerer de lette plastbrikkene elegant med tærne.

Bijesh får hjelp med skoleuniformen, men sokkene smetter han på selv. I klasserommet har han sin egen plass, som er lagt opp for at han skal kunne skrive med foten. Han stortrives på skolen.

Og etter skoletid er det fotball for alle pengene...

■ ■ ■

Tolvåringen har fått sin egen spesialtilpassede pult i klasserommet. Han har et kvikt hode og er best i klassen.

Et meget kvikt hode

Shrestha satte i gang med å trene opp armene, hendene og bena til gutten. I seks år holdt han på. Familien måtte også trene ham daglig.

– I begynnelsen trodde jeg ikke noe på det, sier moren. –

Konflikten Nepal/Bhutan: Hem Gurungs angrep.

I Hamro Patrika av Januar '97 gjorde jeg et forsøk på å gi en litt mer helhetlig framstilling en vanlig av konfliktskapende krefter og bevegelser i Nepal og Bhutan. Formålet var bl.a. å nyansere det bildet vi i Vesten stadig blir gitt, hvor giganten Nepal (30 millioner medregnet de 10 millioner utenfor landets grenser) versus lilleputten Bhutan (6-700 000, hvorav 200 000 har nepalesisk herkomst) beskrives ut fra en forskjell i moralsk og rettslig status, nærmest omvendt proporsjonalt med størrelsen. De forfargede, noen ganger rasende, angrepene på Bhutan synes ofte å forutsette at Nepal står for det demokratiske, menneskerettighetsvernende, mens Bhutan representerer det diktatoriske og undertrykkende. Den gode kjempen mot den lille jævelen: Et omvendt David-og-Goliath-forhold. Den ørlille, livredde nasjonen Bhutan, verdens siste overlevende nasjons-representant for den Tibet-buddhistiske kulturen ansees til og med som farlig. Allerede *størrelsesforholdet* (75 til 1) burde vekke motforestillinger, men det nevnes jo aldri - heller ikke i Norge/Nepal -foreningens hefte *Til Nepal?*, med omtale av konflikten s. 12. Heller ikke nevnes kontrasten mellom nepalesernes befolkningseksplasjon (da jeg først besøkte Nepal i 1969 var befolkningen 12 millioner!) og Bhutans befolknings-stabilitet, typisk for den Tibeto-Himalayiske kulturen. Ikke minst dette bidrar til Bhutanesernes frykt! Ei heller nevnes den *kombinasjonen av gammel føydalisme og moderne kapitalisme* som, framfor noe, driver millioner av fattig-nepalesere på desperat flukt til mulig livsrom andre steder. Her finner vi også de viktigste årsakene til den nye

oppblomstringen av maoistiske bevegelser, med voldelig terror som virkemidler, - også i India og Sør-Bhutan. Instruktive artikler innen emnet er å finne i det nepalesiske tidsskiftet *Himal South Asia* (se nedenfor). Hefte *Til Nepal?* angir ingen bilder, altså fratas leserne kontrollmulighet. Og mens jeg nevner heftet: Det er feil at størsteparten av den nepalesiske innvandringen skjedde på 1800-tallet (se min tidligere artikkel). Sannsynligvis er det også feilaktig at "flyktningeleirene i SØ-Nepal huser idag over 100 000 bhutanesere av nepalesisk avstamning." Skeptiske røster hevder at en betydelig del av leirbeboerne er fattigfolk fra Nepal og India (ikke Bhutan) som her har oppnådd mat og husrom via FN-programmet (Høykommissæren for flyktninger) og bidrag fra en del NGO-er. Regjeringen i Nepal og Bhutan etablerte i 1993 en ministerial joint committee. De har hatt sju møter, det siste i feb./mars 1997. Komiteen har identifisert flere ulike kategorier "flyktninger" i leirene, og et eget utvalg, med fem medlemmer fra hver side, er nå nedsatt for å sortere leirgrupperinger tilsvarende de ulike kategoriene. Det er altså igjen feilaktig når *Til Nepal?* påstår (s.13) at alle forhandlinger har vært resultatløse, og at "ingen løsning er i sikte". De bilaterale samtaler har hatt merkbar framgang - og ville ha nådd lenger, om det ikke hadde vært for Nepals politiske ustabilitet: Landet har hatt fem regjeringsskifter siden Bhutan-problemet oppsto (leirene etablert 1991). Forøvrig er det heller ikke riktig at nepalesisk språk undertrykkes slik heftet nevner. Nepalesisk er ett av

de offisielle språkene i Bhutans parlament¹. Den bittelille mot kjempen: -Jeg finner bare to forklaringer på en nepalesisk fokusering her som er politisk nyttig her som er bortenfor alle rimelige proporsjoner: 1) Det er en politisk nyttig avledningsmanøver i forhold til hjemlige misforhold av langt mer omfattende karakter enn "problemet Bhutan". - forhold som utgjør en stadig alvorligere trussel mot Nepals makthavere; 2) Et visst gjennomslag fra grupperinger som ønsker utvidet nepalesisk "lebensraum"; -en utvikling i den retningen ville selvfølgelig også fungere som en sikkerhetsventil for en politisk/økonomisk gryte som holder på å koke over hjemme: Eksportør problem-gruppene så avtar trykket! I artikkelen jan. '97 forsøkte jeg å si at vektleggingen av "konflikten Nepal/Bhutan" er ufruktbart, fordi motsetningsforholdene, også i sitt voldelige uttrykk, primært har utspring i Nepal selv. Dette har ikke Hem Gurung oppfattet: Han skjønner ikke hvorfor jeg besjeftiger meg med tilstander i Nepal, i det han antar at temaet er konflikten Nord/Sør i Bhutan. På nytt forsøker jeg altså å vise at vi er dømt til å misforstå denne konflikten om vi ikke fokuserer på indre forhold i Nepal. Nepalesisk klassestrid er så og si transportert inn i Sør-Bhutan. Hem Gurung påstår at "kritikkverdige forhold i Nepal, ... ikke har noen som helst forbindelse med det som foregår i Bhutan." Hem Gurung benytter seg av "stråmanns-argumentasjon": Istedenfor å gjengi hva jeg faktisk har sagt, bygger

¹ Etniske nepalesere utgjør 25% av det offentlige byråkratiet, 20% av sikkerhetsstyrkene, en av de fem statsrådene, tre av de sju høyesterettsdommerne, to av de ni medlemmene av kongens rådgivningskomite og er sterkt representert i parlamentet.

han en stråmann - en konstruert figur som er lett å rive ned. F.eks.: Hvor har jeg påstått at "alle gurka-soldater støtter maoistiske bevegelser i Nepal"? Og jeg har slett ikke påstått at Rai- og Limbu-folkene besitter en genetisk bestemt voldelighet! Det jeg sier er at ulike folkegrupper har ulike tradisjoner. Sosialt, altså; det biologiske arvestoffet er irrelevant for forståelsen. I historiske dokument, helt tilbake til Mahabharata, nevnes Rai- og Limbu-folkene (delvis under fellesbetegnelsen Kiranti) som spesielt krigerske, særskilt trukket fram fordi de skapte bemerkelsesverdige problemer for indiske imperialister. (En kvalitet jeg er fristet til å sette høyt, ikke minst som trønder: Det var "vi" som slo ned røverhøvdingen "Hellig" Olavs attack. Den historien illustrerer også massemedias evne til historieforskning!) Sammenlign de gamle krigertradisjonene i Tibet og India (fram til Ashoka): Grunnleggende endret via buddhismens ikkevolds-lære. Genene bestemmer altså ikke folkelig samhandling. Det er ikke dem som styrer subbaer (Rai/Limbu) o.a. i retning av terror mot egne i Sør-Bhutan. Hvor beskriver jeg "nepalesere som voldelige anlagte"? Hvor sier jeg at "buddhister = snille og ikke-buddhister= slemme"? Hvor? Dersom Hem Gurung leser min artikkel én gang til - og tolker den ut ra slik han sier han kjenner meg - vil han kunne erfare en lykkelig befrielse fra det "sjokket" han ble rammet av ved sin første, alt for raske lesning. Jeg håper disse linjene har fungert opplysnings-befordrende. - Fra en buddhist til en annen.

Sigmund Kvaløy Sætereng, 25.9.97

Litteratur:

- * Himal South Asia, Jan./Feb. 1997 (årsakene til migrasjon) - kommentert i HSA May/June '97;
- HSA Sept./Oct. '97 (Tema: "Red Alert - maoism in the Subcontinent").
- * Egne dagboknotater fra oppholdet ved Nepal Research Centre, mai 1997.
- * S.K. Sætereng: Mother Earth's Treasures and their Revealers - an Ecophilosophical Perspective" i The Treasure Revealer of Bhutan, Bibliotheca Himalayica (Ed.: H.K. Kuløy, Chris Butters), EMR Publishing House, Kathmandu, 1995/1996.
- * "Response to Demands by Groups Outside Bhutan", Royal Government of Bhutan/ Bhutans ambassade i Genève.

Hermed settes sluttstreken for en interessant diskusjon.

Red.

VEL BEKOMME!!

Gundruk Ko Dal

By Mrs. Bina Shrestha

Gundruk is one of the typical soups of Nepal that is also taken as dal. It is very famous throughout Nepal. Everybody loves its peculiar taste. It has a very unique tasty and easy to make. Apart from its use as dal or soup, sometimes it is used as pickle also. We will learn how to make soup, here.

KITCHEN CORNER

Now-a-days gundruk is easily available in the market. There are two types of gundruk. *Rayo* and *Tori* (Mustard) *ko gundruk*. Both are tasty. But the more tasty gundruk soup is made from Rayo.

We need:

(For four persons)

1. Gundruk	100 grms.
2. Soya oil	4 spoon (Table spoon)

3. Dry Soyabean	10 grms
4. Green chillies	10 grms
5. Red chillies	as per taste
6. Tomato	20 grms
7. Salt	as per taste
8. Onion (dry)	one or 10 grms
9. Chaulani (rice water)	1 litre
	or
Water-and corn flour	2 spoons

Methodology:-

First of all, clean all green chillies, tomatoes, then cut gundruk green chillies and tomato in small pieces.

Fry the Soyabeans been for a while and take it out. After that, fry onion and gundruk; after 2 minutes added green chillies and red tomatoes. Fry it for some more time and Chaulani water or water corn flour. Simmer it for 5 minutes. Now it is ready to serve. Have it with rice in place of dal or just drink it.

NEPAL

The Australian Embassy has published an advisory warning about trekking in the Annapurna Circuit after receiving six reports of violent attacks on foreign trekkers in late 1996, including one American who disappeared and is presumed dead. All the victims were solo trekkers who were attacked in heavily forested areas between Chomrong and Ghorapani. If you are planning to trek in the region it is strongly advisable to go with a group.

When trekking off the regular routes you should take a guide, even if you are with a group. Always heed local advice, and remember to be aware of the dangers of high altitude sickness (see *Planet Talk* no 28).

Planet Talk

Issue No. 30, April-June 1997